

Twee eeuwenoude, raadselachtige hoofden

Kop van vesiculair basalt
Datering: ongeveer 1000 n.Chr.
Afmetingen: 21,6 × 15,6 × 8,9 cm

**Twee stenen hoofden uit heel verschillende culturen.
Behalve hun 'leeftijd' hebben ze
hun raadselachtige verleden gemeen.
Want van beide beelden kennen we noch de
precieze identiteit van de makers noch de functie.
Op de pagina 58 leest u
waar ze zijn gevonden en wat er over bekend is.**

Kop van speksteen
Datering: 1100-1400 n.Chr.
Cultuur: Yoruba
Afmeting: 28,6 × 14 × 15,2 cm

Mysterieuze sculpturen die nog steeds talrijke vragen oproepen

De kop van Necker eiland

Dit raadselachtige hoofd maakte deel uit van een groep stenen beelden die in 1894 werd ontdekt op Necker Eiland.

Necker Eiland (Hawaïaans: Mokumanamana) is een onbewoond, rotsachtig eiland in de keten van Hawaïaanse eilanden in de noordelijke Stille Oceaan, op ongeveer 690 km van Honolulu.

Het eiland werd ooit bewoond door Polynesische kolonisten die plateaus voor tempels bouwden en stenen figuren uit de lokale basaltrotsen hakten.

Ook zijn er rotstekeningen gevonden. Het eiland werd echter enkele eeuwen voorafgaand aan het bezoek van Europese zeevaarders verlaten.

Daarom is de precieze identiteit van de makers en de functie van de Necker eiland-figuren tot op heden onbekend. De Fransman Jean-François de La Pérouse was de eerste Europeaan die het eiland bezocht en wel op 4 november 1786. Hij noemde het eiland naar Jacques Necker, destijds oud-minister van financiën van Frankrijk.

Mogelijk dateren de beelden van ongeveer 1000 n.Chr. Omdat ze werden gevonden in combinatie met tempelplatforms, is het goed mogelijk dat de beelden, die waarschijnlijk goden of vergoddelijkte voorouders voorstellen, werden gebruikt tijdens religieuze ceremonies. De kop is, net als de overige beelden, uit vesiculair* basaltsteen gehouwen. De afmetingen zijn 21,6 × 15,6 × 8,9 cm.

* Een vesicle is een gasbel in een vulkanisch gesteente (meestal een lava). Van een gesteente waarin veel vesicles voorkomen wordt gezegd dat het een vesiculair* textuur heeft. Gesteenten die vaak een vesiculair* textuur hebben zijn bijvoorbeeld basalt, andesiet, scoria en puimsteen.

De kop uit Esie, Nigeria

Dit stenen hoofd van een vrouw behoorde tot een groep van meer dan duizend sculpturen die worden gekoppeld aan een locatie in de Yoruba-stad Esie in het noorden van Centraal-Nigeria. Daar werd voor het eerst in 1775 door een jager een verzameling spekstenen figuren van vrouwen, mannen en dieren gevonden. De meeste beelden waren opzettelijk beschadigd.

Het is niet bekend wanneer deze objecten zijn gemaakt noch wanneer ze zijn vernield, hoewel wordt geschat dat ze tussen de twaalfde en vijftiende eeuw zijn uitgehouwen. Na veel verzet van de plaatse-

lijke bevolking die deze objecten aanbad, werden ze uiteindelijk gehuisvest in wat nu het Esie Museum is. Er zijn ook beelden naar het National Museum of Lagos en het Metropolitan Museum of Art in New York gegaan. Dit gebeeldhouwde hoofd heeft veel kenmerken die Esie-figuren gemeen hebben, zoals amandelvormige ogen, oren ver naar achteren op het hoofd geplaatst en drie parallelle en horizontale rechte lijnen naast het linker-oog. De gelaatstreken zijn naturalistisch en velen hebben omliggende ogen en een lange neusbrug met uitlopende neusgaten. Alle vrouwelijke sculpturen

hebben drie tot vier parallelle markeringen in de nek, waarvan wordt gezegd dat ze zijn gemaakt voor het inbrengen van magische medicijnen. De beeldhouwer heeft bijzondere aandacht besteed aan het uitgebreide kapsel van de vrouw, dat bijna even groot is als haar hoofd en er een levendig contrast mee vormt. Dit hoofd (28,6 × 14 × 15,2 cm) maakte dus oorspronkelijk deel uit van een figuratieve sculptuur op ware grootte en bevindt zich – net als het hoofd van Necker eiland – in het Metropolitan Museum of Art in New York.

Literatuur

Meyer, A.J.P. (1995). *Oceanic Art*. Köln: Könemann
Meyerowitz, E.L.P. (1943). The stone figures of Esie in Nigeria. In: *Burlington Magazine for connoisseurs*.

Internet geraadpleegd, mei 2022

www.metmuseum.org/art/collection
www.to-hawaii.com/neckerisland.php
www.atlasobscura.com
www.wikipedia.org

